

En betragtelig del af den voksne befolkning deltager allerede, hvert år op imod en tredjedel. Hvem det er, varierer mellem de forskellige områder. Folkeoplysningsinstitutionerne rekrutterer brede grupper fra det danske samfund, ligesom enkeltfagskurserne på folkeskoleniveau i sagens natur har mange deltagere med en kort formel skoleuddannelse. Den interne virksomhedsuddannelse og efteruddannelserne som helhed kendetegnes imidlertid af en skæv rekruttering, eftersom det oftest er den øverste del af virksomhedspyramiden, der deltager. Undtaget herfra er arbejdsmarkedsuddannelserne, hvor deltagerne som regel ikke har nogen faglig uddannelse.

For voksenuddannelsen og folkeoplysningen som helhed er det desværre de længere uddannede og aktive grupper, der er i overvægt blandt deltagerne.

Det vides, at mange forskellige hindringer både af arbejdsmæssig, af økonomisk og ikke mindst af »psykologisk« natur kan lægge sig i vejen for voksnes deltagelse i uddannelse og folkeoplysningsaktiviteter. Mange i voksenalderen går helt uberettiget rundt med forestillinger om ikke at kunne slå til i en undervisningssituation. Ikke mindst for store grupper af kvinder uden erhvervsuddannelse er dette en hindring, som tæller med, både for mange hjemme- og udearbejdende. I forbindelse med en samlet voksenuddannelsespolitik er det en væsentlig opgave at mindske disse barrierer.

Der må permanent gives særlig mulighed for at etablere undervisningstilbud m.v. efter de ønsker og behov, der findes hos den gruppe af voksne, som ikke hidtil har fået særlig stor andel i velfærdssamfundets omfattende uddannelsesstilbud. Meget tyder på, at væsentlige dele af den nuværende uddannelsesvirksomhed ikke er tilstrækkelig attraktiv, hvilket også aktualiserer nødvendigheden af et fortsat udviklingsarbejde.

Imidlertid er det ikke blot et spørgsmål om selve undervisningen, men naturligvis også om de arbejdsmæssige og økonomiske forudsætninger for at deltage. I dag kan en række forskellige grupper deltage i undervisning i arbejdstiden. Det gælder ofte voksne, der i forvejen har en længerevarende uddannelse. Derudover gives der også inden for arbejdsmarkedsuddannelserne lønkomensation til deltagerne. Efter lov om efteruddannelse ydes økonomisk støtte til deltagerne, som hovedsagelig er tænkt at være teknikere, arbejdsledere, mellemledere og visse selvstændige.

Hensigten med de her fremsatte forslag er, i overensstemmelse med 10-punkts-programmet, at reducere de økonomiske og arbejdsmæssige barrierer for flere og andre grupper end de nævnte grupper. Det sker ved, at den enkelte får ret til uddannelse, og ved,

at der oprettes en fond, fra hvilken der kan gives voksne økonomisk støtte til deltagelse i et bredt udvalg af erhvervmæssige voksenuddannelser og i et bredt udvalg af folkeoplysende og almene tilbud.

En del af udgifterne modsvares under de nuværende beskæftigelsesforhold af besparelser i dagpenge m.m., idet ledige vil kunne ansættes i job, der forlades af uddannelsessøgende.

Den enkelte voksne får gennem muligheden for betalt uddannelsesorlov en reel større frihed, fordi beslutningen om at tage en uddannelse ikke endeligt træffes i de »normale« uddannelsesår. Samfundet får uddannelse til gengæld for dagpenge, og erhvervene får bedre kvalificeret arbejdskraft.

10-punkts-programmet for voksenundervisning og folkeoplysning forbinder to fordringer:

1. Voksenundervisningen og folkeoplysningen må have en høj grad af frihed for at kunne udvikle sig i overensstemmelse med den voksne befolkningens ønsker og samfundsforandringerne.
2. Der skal sættes ind for at reducere de sociale og økonomiske barrierer, som måtte vanskeliggøre deltagelse i voksenundervisning og folkeoplysning, og som forhindrer, at borgerne reelt kan gøre brug af og frit vælge blandt de muligheder, som samfundet stiller til rådighed.

Den hidtidige indsats under 10-punkts-programmet har været koncentreret om den første fordring. Nærværende forslag er et vigtigt skridt på vejen mod realiseringen af den anden fordring, idet forslagene er således koncentreret om uddannelsesorlov og voksenuddannelsesstøtte.

Der er dog et tredje vigtigt led, nemlig en fortsat udvikling af voksenuddannelserne og folkeoplysningen. Derfor må det igangværende forsøgs- og udviklingsarbejde inden for 10-punkts-programmet videreudvikles. Gennem de mange lokale projekter, som er iværksat, indhøstes vigtige erfaringer om alternative muligheder, der kan udstikke pejlemærker for en ændret eller ny uddannelseslovgivning. Det gælder ikke mindst i forhold til de voksne, der først og fremmest er tænkt på i nærværende forslag.

En særlig opgave i forbindelse med den lokale udviklingsvirksomhed under 10-punkts-programmet, som kræver et tværgående samarbejde, er etableringen af undervisningstilbud, der kombinerer et erhvervmæssigt og et alment folkeoplysende sigte. Disse tilbud er ikke udviklet i nævneværdig grad. De må imidlertid anses for at være særdeles relevante på fremtidens arbejdsmarked. På tilsvarende måde må der tilskyndes til, at den efterhånden omfattende udviklingsvirksomhed inden for en række af de er-